

ЛЕКЦІЯ 3 СТРАХОВИЙ РИЗИК І СТРАХОВИЙ ВИПАДОК

Відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне страхування від нещасних випадків на виробництві і профзахворювань, що призвели до втрати працездатності» страховий ризик – це обставини, внаслідок яких може виникнути страховий випадок.

Страховий випадок – це нещасний випадок на виробництві чи професійне захворювання, що заподіяло застрахованому працівнику професійно зумовлену фізичну або психічну травму при виконанні трудових обов'язків у результаті професійної діяльності, з настанням яких виникає право застрахованої особи на одержання матеріального забезпечення і (або) соціальних послуг.

Професійне захворювання вважається страховим випадком також при встановленні або його виявленні в період, коли потерпілий не перебуває у виробничих відносинах із підприємством, на якому він захворів.

Нещасний випадок чи професійне захворювання, що відбулися внаслідок порушення нормативних актів з охорони праці застрахованим, також є страховим випадком.

Порушення правил охорони праці застрахованим, що призвело до нещасного випадку чи професійного захворювання, не звільняє страховика від виконання зобов'язань перед потерпілим. Але в цих випадках сума страхових виплат потерпілому може бути зменшена до 50 %.

Підставою для сплати потерпілому витрат на медичну допомогу, проведення медичної, професійної і соціальної реабілітації, а також для страхових виплат є акт розслідування нещасного випадку або акт розслідування професійного захворювання (отруєння) у встановлених

нормах.

Виробничі ризики

Для аналізу і профілактики травматизму важливе значення має класифікація причин та відповідно ризиків. При цьому необхідно враховувати комплекс факторів, що визначають безпечні та нешкідливі умови праці на виробництві, які обумовлюють виробничі ризики.

При встановленні причин (ризиків) нещасного випадку зазначаються і кодуються три групи причин відповідно до класифікатора.

I – технічні:

- конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва;

- конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність транспортних засобів;

- неякісна розробка або відсутність проектної документації на будівництво, реконструкцію виробничих об'єктів, будівель, споруд, обладнання тощо;

- неякісне виконання будівельних робіт;

- недосконалість, невідповідність вимогам безпеки технологічного процесу;

- незадовільний технічний стан:

- виробничих об'єктів, будинків, споруд, території;

- засобів виробництва;

- транспортних засобів;

- незадовільний стан виробничого середовища (несприятливі метеорологічні умови, підвищена концентрація шкідливих речовин у повітрі робочої зони; наявність шкідливих опромінь (випромінювань); незадовільна освітленість, підвищений рівень шуму і вібрації та ін.);

II – організаційні (що залежать від рівня організації праці на виробництві та діяльності самої людини):

- незадовільне функціонування, недосконалість або відсутність системи управління охороною праці;
- недоліки під час навчання безпечним прийомам праці, у тому числі:
 - відсутність або неякісне проведення інструктажу;
 - допуск до роботи без навчання та перевірки знань з охорони праці;
- неякісна розробка, недосконалість інструкцій з охорони праці або їх відсутність;
- відсутність у посадових інструкціях функціональних обов'язків з питань охорони праці;
- порушення режиму праці та відпочинку;
- відсутність або неякісне проведення медичного обстеження (професійного відбору);
- невикористання засобів індивідуального захисту через незабезпеченість

ними;

- виконання робіт із відключеними, несправними засобами колективного захисту, системами сигналізації, вентиляції, освітлення тощо;
- залучення до роботи працівників не за спеціальністю (професією);
- порушення технологічного процесу;
- порушення вимог безпеки під час експлуатації транспортних засобів;
- порушення правил дорожнього руху;
- незастосування засобів колективного захисту (за їх наявності);
- незастосування засобів індивідуального захисту (за їх наявності);
- порушення трудової і виробничої дисципліни, в тому числі:
 - невиконання посадових обов'язків;
 - невиконання вимог інструкцій з охорони праці;

III – психофізіологічні (пов'язані з несприятливою особливістю людського фактора; невідповідність анатомо-фізіологічних і психологічних особливостей організму людини умовам праці):

- алкогольне, наркотичне сп'яніння, токсикологічне отруєння;

- незадовільні фізичні дані або стан здоров'я;
- незадовільний психологічний клімат у колективі;
- травмування внаслідок протиправних дій інших осіб, інші причини.

Серед причин, не внесених до класифікатора, слід також враховувати соціальні причини, зумовлені станом людини в певний момент, якостями особи:

- недостатня ефективність норм трудового права;
- побутові умови;
- рівень доходу в родині;
- рівень освіти;
- належність до тих чи інших соціальних верств тощо.

При розгляді нещасного випадку зазначається основна причина і супутня. Як свідчать статистичні дані, психофізіологічним (людським) факторам приділяється другорядна (супутня) роль, незважаючи на те, що, як свідчить міжнародна статистика, через вину людини відбувається близько 90 % нещасних випадків. Це пояснюється недосконалістю об'єктивних методів оцінки впливу цих причин на виникнення нещасного випадку.

При з'ясуванні причин (ризиків) професійного захворювання зазначаються виробничі фактори, які призвели до захворювання:

- запиленість повітря робочої зони (концентрація пилу);
- загазованість повітря робочої зони шкідливими речовинами (концентрація речовин та їх гранично допустима концентрація);
- підвищені та знижені температури, температура поверхні устаткування, матеріалів, повітря робочої зони;
- рівень шуму, загальної та локальної вібрації;
- рівень інфразвукового коливання, ультразвуку;
- рівень електромагнітного випромінювання;
- рівень вологості та швидкості руху повітря;
- рівень іонізуючого випромінювання;

- рівень фізичного перевантаження (параметри, ступінь, важкість роботи),%;
- інші виробничі фактори за гігієнічною класифікацією праці.

Аналіз виробничого травматизму за запропонованою класифікацією дає можливість вирішувати завдання профілактики нещасних випадків і професійних захворювань у тісному взаємозв'язку з іншими завданнями управління і виробництва.